

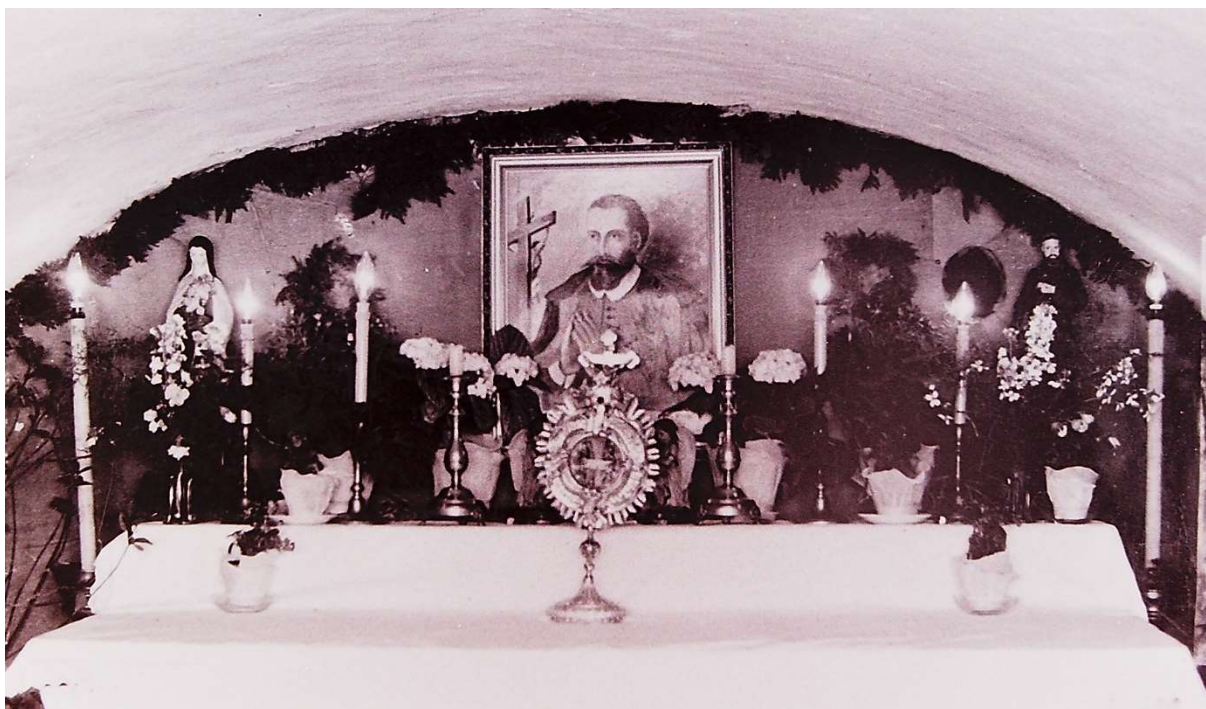
DOM URODZENIA ŚW. JANA SARKANDRA – MUZEUM PARAFIALNE

Stare przekazy sięgające XVII w. podają jako miejsce urodzenia św. Jana Sarkandra dom przy rynku, przylegający do ratusza. Andrzej Komoniewski w swoim dziele: Chronografia albo Dziejopis Żywiecki z 1704 r. pisze pod datą 1623: „Jan Sarkander z miasteczka Skoczów Księstwa Cieszyńskiego jest ... Gdzie narodzony z pobożnych rodziców Grzegorza ojca i Heleny matki będąc, dom jego ojczysty w Rynku podle samego ratusza.”

W roku beatyfikacji – w 1860 r. – właścicielem domu był Francuz Leonard Derwaur, mistrz postrzygaczy sukna w miejscowej fabryce. W 1890 r. kamieniczka należała już do Adolfa Zaczka, siostrzeńca biskupa Franciszka Śniegonia z Cieszyna. Katolicka społeczność postanowiła ten dom odkupić. Właściciel ustalił cenę na 9 tys. florenów. Cieszyński Generalny Wikariat wypłacił mu 2900 fl., a biskup wrocławski kardynał Kopp przekazał na ten cel 1000 fl. Kolekta przyniosła 1682 fl. Aby doprowadzić sprawę do końca ówczesny kanclerz Generalnego Wikariatu ks. Jan Sikora pod przewodnictwem bpa Fr. Śniegonia powołał „Związek do wykupu i przebudowy domu narodzenia bł. Jana Sarkandra”, a biskup wrocławski zatwierdził jego statut i zezwolił na zawarcie kontraktu kupna z właścicielem posesji.

Franciszek Duś, gorliwy organizator życia religijnego w Skoczowie, jeszcze w 1890 r. urządził kaplicę w piwnicy, gdzie według przekazów Jan Sarkander przyszedł na świat. Początkiem XX wieku ks. proboszcz Jan Ew. Mocko uzyskał pozwolenie na odprawianie w tym miejscu nowenny przed rocznicą śmierci 17 marca oraz Mszy św.

Domem i szerzeniem kultu Męczennika zajmowało się Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra dla Ludu Polskiego na Śląsku, zaś właścicielem domu była parafia Św. Apostołów Piotra i Pawła w Skoczowie. W SARKANDRÓWCE, jak powszechnie nazywano to miejsce, znajdowało się centrum działalności lokalnych katolickich organizacji, głównie Czytelni Katolickiej. Wraz z biblioteką i salą spotkań zajmowała ona I piętro budynku, zaś lokale na parterze zajmowały Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej Męskiej i Żeńskiej, odbywały się imprezy związane z obchodami świąt kościelnych i państwowych. Wierni po nabożeństwach przychodzili tu, by przejrzeć czasopisma czy wypożyczyć książki.

Od 1932 r. rozważano projekt otwarcia w budynku SARCANDRINEUM – muzeum gromadzącego pamiątki związane z osobą i kultem bł. Jana Sarkandra, którego autorem był Ludwik Brożek, skoczowski nauczyciel, a potem redaktor „Zarania Śląskiego” i kierownik Biblioteki Szersznikowskiej w Cieszynie.

Zaraz po wybuchu II wojny światowej polska biblioteka została zniszczona, do domu wprowadzono lokatorów, a w kaplicy urządzono skład ziemniaków. Także po wojnie pomieszczenia w kamienicy przeznaczono na mieszkania kwaterunkowe, przez jakiś czas mieściło się tam przedszkole, skład darów amerykańskich i posterunek MO. Aż do 1959 r. nie było w piwnicy kaplicy, pomimo, że dom przez cały ten czas był formalnie własnością parafii. Lokatorzy płacili proboszczowi groszowy czynsz, a władze gminne zlecały wykonanie remontów i żądały podpisu przy zmianie lokatora. W latach siedemdziesiątych ujednolicono nazwę właściciela na rzymsko-katolicką parafię pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Skoczowie i do lat osiemdziesiątych władze nie zgłaszały roszczeń do budynku. Dopiero później poddano w wątpliwość prawa parafii do własności, starano się wykazać, że w latach międzywojennych dom nie był zarządzany przez parafię. Sugerowano, że jest to dobro poniemieckie i przytaczano dawną niemiecką nazwę Związku dla wykupu, nie biorąc pod uwagę, że aktu kupna dokonano w czasach austriackich, kiedy językiem urzędowym był język niemiecki. W

1988 r. w Cieszynie odbyło się kilka rozpraw sądowych i ostatecznie ustalono, że prawowitym właścicielem posesji jest parafia pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Skoczowie.

W trakcie przygotowań do uroczystości związanych z kanonizacją Jana Sarkandra wrócono do przedwojennego projektu stworzenia w domu Jego urodzenia muzeum – SARCANDRINEUM. Znalazł on uznanie władz kościelnych i samorządowych. Projekt odrestaurowania zabytkowej kamieniczki i zaadaptowania jej do nowych celów opracowali miejscowi architekci – Ludwik Herok i Alojzy Wróblewski. Jesienią 1933 r. rozpoczęto prace wewnątrz budynku. W niszy znajdującej się na parterze, przed zejściem do kaplicy, umieszczono popiersie św. Jana Sarkandra, dzieło Tomasza Hermy z Cieszyna.

29 VI 1994 r. bp Tadeusz Rakoczy poświęcił kaplicę narodzenia Jana Sarkandra i konsekrował nowy, kamienny ołtarz. 3 XI 1994 r. oddane zostały do użytku sale ekspozycyjne na parterze. Tym samym Sarkandrówka wróciła do swych dawnych funkcji i tradycji.

Podobnie jak kult św. Jana Sarkandra zaowocował na jego rodzinnej ziemi Dziedzictwem Bł. Jana Sarkandra dla Ludu Polskiego na Śląsku, tak dom jego urodzenia znów staje się centrum chrześcijańskiej działalności kulturalnej i społecznej w mieście i regionie.